

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Finansdepartementet

Yttrande över Fondandelsbolag – för en mer konkurrenskraftig fondmarknad (SOU 2025:117)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Den 6 maj 2024 trädde förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar i kraft. För kommittéer och särskilda utredare som har tillkallats före nämnda ikraftträdande tillämpas förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet har granskat remissen översiktligt men kan konstatera att redovisningen av delasppekterna berörda företag och påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet är otillräckligt redovisade och hade behövt utvecklas ytterligare. I konsekvensutredningen redogörs för antal fonder och påverkan på dessa, men det framgår inte hur många företag det rör sig om eller hur stora dessa företag är. Det finns inte heller någon tydlig kostnadsbeskrivning, vilket gör det svårt att få en överblick av vilka effekter förslaget egentligen får för de företag som berörs. Regelrådet kan förstå att det kan finnas utmaningar med att beräkna kostnader, men bedömer ändå att förslagsställaren borde ha kunnat beskriva vilken typ av kostnader det kan vara fråga om, jämföra med de kostnader som finns för fondföretag i dag eller genom exempel och scenarioräkningar. Regelrådet bedömer att övriga delasppekter är redovisade på ett tillfredsställande sätt. Sammantaget bedömer Regelrådet dock att det saknas för mycket information om de företag som berörs och på vilket sätt och att konsekvensutredningen därför inte uppfyller kraven i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Det föreslås en ny lag om en associationsrättslig fondstruktur med rörligt kapital. Den nya associationsrättsliga formen benämns fondandelsbolag. Bolaget ska kunna användas för att bilda både s.k. associationsrättsliga UCITS-fonder (investeringsbolag) och associationsrättsliga alternativa investeringsfonder (AIF-bolag). Förslaget innebär även följdändringar i flera andra lagar.

De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2027.

Bedömning av delaspekter

Bakgrund och syfte med förslaget

Utredningen har i delbetänkandet En starkare fondmarknad (SOU 2025:60)¹ lämnat förslag till en ny transparent fondstruktur för institutionella investerare, nya möjligheter att bedriva handel med andelar i värdepappersfonder på en MTF-plattform (så kallade börshandlade fonder) och flexiblere regler för inlösen av andelar i värdepappersfonder. Utredningen tog då även fram de författningsförslag som behövs för att anpassa svensk rätt till ett nytt EU-direktiv om ändringar i AIFM-direktivet och UCITS-direktivet (ändringsdirektivet). I detta slutbetänkande föreslår utredningen ytterligare åtgärder som syftar till att stärka Sveriges konkurrenskraft och motståndskraft på den europeiska fondmarknaden. Utredningen lämnar förslag till en reglering av associationsrättsliga fonder med rörligt andelskapital som kan användas för att bilda UCITS-fonder, specialfonder och alternativa investeringsfonder. Förslagen ger investeringsbolag möjlighet att införa delfonder. Syftet uppges vara att undanröja den konkurrensnackdel på den inre marknaden som Sverige har genom att det saknas en associationsrättslig fondstruktur med rörligt kapital. Ett regelverk för associationsrättsliga fonder med rörligt kapital uppges även ge förutsättningar att etablera svenska Eltif-fonder. Eltif-fonder syftar till att kanalisera kapital till långsiktiga investeringar i den gröna omställningen, i energiinfrastruktur, transportinfrastruktur och social infrastruktur. Detta uppges också skapa arbetstillfällen. Utredningen lämnar även förslag till en mera förmånlig beskattning av Eltif-fonder, vilket innebär att långsiktiga investeringar i onoterade företag kommer kunna generera skattefri avkastning för fonden.

Regelrådet bedömer att redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Utredningen uppges ha gjort flera avvägningar och avgränsningar när förslaget om associationsrättsliga fonder har tagits fram. Initialt var frågan bland annat hur regleringen ska etableras, som en helt ny lag som nu är förslaget eller alternativt som en del av den befintliga bolagsrättsliga regleringen. En annan principfråga var om den associationsrättsliga strukturen skulle omfatta både UCITS-fonder och alternativa investeringsfonder. Utredningen kunde ha valt att enbart föreslå en struktur för UCITS-fonder men valde att inte göra det. Utredningen bedömer att det även för alternativa investeringsfonder finns ett betydande intresse av en associationsrättslig struktur med rörligt andelskapital. Konstruktionen med AIF-bolag uppges även göra det möjligt att bilda svenska Eltif-fonder, vilket i dag i praktiken inte är möjligt. Vidare har utredningen valt att avgränsa strukturen till att enbart vara externt förvaltd och även valt ett dualistiskt styrningssätt där förvaltaren ges kontroll över investeringsverksamheten. Förslagsställaren uppger att arbetet med utformningen av förslagen har inneburit ytterligare ställningstaganden och avvägningar och dessa beskrivs i kapitel 4 i utredningen.

Förslagsställaren uppger att alternativet att inte införa någon associationsrättslig fondstruktur skulle innebära att syftet att modernisera fondlagstiftningen och att göra den svenska fondmarknaden mer konkurrenskraftig och motståndskraftig inte skulle kunnat uppnås. På motsvarande vis hade alternativet att inte införa en anpassad skattereglering för Eltif-fonder

¹ Regelrådet yttrade sig över delbetänkandet på sammanträdet den 2 september 2025 i ärende RR 2025–189.

inneburit att Eltif-fonder inte kunnat konkurrera med sådana fonder i andra europeiska länder och att sådana fonder inte skulle komma att etableras i Sverige.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vilka alternativ som förslagsställaren övervägt och varför man valt att gå vidare med den nu föreslagna lösningen. Det framgår också vilka effekterna skulle kunna bli om förslaget inte genomförs.

Regelrådet bedömer att redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Förslagsställaren bedömer att förslagen är förenliga med EU-rätten. Det finns tydliga resonemang kring kopplingar till de olika EU-direktiven som reglerna grundar sig på.

Regelrådet bedömer att redovisningen av överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Merparten av de föreslagna ändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2027. Det uppges vidare att ett fondbolag som vid lagens ikraftträdande har tillstånd att bedriva fondverksamhet har, utan särskild ansökan, tillstånd att också förvalta investeringsbolag. I övrigt ser förslagsställaren inte något behov av övergångsbestämmelser.

Förslagsställaren uppger att det är viktigt att investerare har god förståelse för de produkter som de investerar i och vilka risker de kan innebära. Det uppges dock inte finnas något behov av speciella informationsinsatser utöver den sedvanliga information om nya regelverk som Finansinspektionen och Bolagsverket tillhandahåller.

Regelrådet bedömer att redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Förslagsställaren uppger att de som huvudsakligen berörs av den nya regleringen är aktörerna på fondmarknaden. Det gäller framför allt fondbolag och AIF-förvaltare samt investerare i fonder. Förslagsställaren uppger att det vid slutet av 2024 fanns 41 fondbolag och 73 AIF-förvaltare i Sverige. Bland investerarna finns såväl professionella investerare som konsumenter. I viss mån berörs även distributörer av fondandelar, såsom värdepappersinstitut (däribland banker och värdepappersbolag), försäkringsföretag och valcentraler inom tjänstepensionen. Även företag som bistår med kringtjänster till fondföretagen berörs, eftersom behovet av dessa tjänster förväntas öka. Om fler fonder kan etableras i Sverige, så kommer svenska förvaringsinstituts verksamhet att öka i motsvarande mån. Konsekvenserna för distributörer bedöms vara begränsade. Distributörer hanterar redan i dag associationsrättsliga fonder som etablerats i andra länder.

Utredningen bedömer att de nya reglerna om associationsrättsliga fonder kan bidra till att det etableras cirka 100 investeringsbolag och 420 AIF-bolag, inklusive Eltif-fonder. På sidorna 819–825 i utredningen redogör förslagsställaren för hur de olika typerna av fonder ser ut idag och hur de bedöms påverkas av förslagen.

Regelrådet konstaterar att det framgår vilken typ av företag som omfattas om inom vilka branscher. Det framgår dock inte på ett tydligt sätt hur många företag som berörs eller hur stora dessa företag är. Förslagsställaren redovisar till viss del hur många olika typer av fonder som finns och hur dessa kan komma att öka med de nya bestämmelserna, men det finns inte någon koppling till hur många företag det skulle vara fråga om.

Regelrådet bedömer att beskrivningen av berörda företag utifrån antal och storlek är bristfällig.

Regelrådet bedömer att beskrivningen av berörda företag utifrån bransch är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Den nya lagstiftningen för associationsrättsliga fonder uppges innebära en möjlighet att etablera sådana fonder i Sverige, men ingen skyldighet. Möjligheten kommer att utnyttjas i de fall där en svensk etablering framstår som billigare eller bättre än alternativen. Inledningsvis kommer ett utnyttjande av denna möjlighet att medföra en relativt hög kostnad, eftersom regelverket är nytt och omfattande. Inläsning och implementering kan uppskattas till cirka 200 timmar. Det kommer dock över tid att etableras en praxis och en kunskap, inte minst bland externa rådgivare, som innebär att kostnaden förväntas sjunka avsevärt. Det är sannolikt att flertalet svenska fondförvaltare kommer att använda sig av externa rådgivare som specialiserat sig på lagstiftningen. Eftersom externa rådgivare kan slå ut den initiala kostnaden på ett flertal ärenden och kunder, kan kostnaden hållas nere. På sikt förväntas att kostnaden inte är högre än den som i dag krävs för att etablera en fond här i landet. Synergieffekter av att kunna bedriva fondverksamhet i en jurisdiktion i stället för i flera förväntas ge en kostnadsminskning som betydligt överstiger kostnaden för att etablera associationsrättsliga fonder här i landet. Flera svenska fondförvaltare kan, om det saknas en svensk reglering av associationsrättsliga fonder, förväntas överväga att i stället etablera sådana fonder utomlands. Detta gäller inte minst mot bakgrund av den förväntade utvecklingen vad avser Eltif-fonder.

Förslagsställaren uppger vidare att när svenskförvaltade fonder i högre grad kan etableras i Sverige kommer det också att få effekt för underleverantörer av kringtjänster till fondverksamheten. Dessa utgör en betydande del av fondmarknaden och levererar tjänster som rör fond-administration, rådgivning, revision och it-system. I en brittisk rapport från HM Treasury bedömdes 73 procent av totalt anställda inom fondbranschen tillhandahålla sådana externa kringtjänster. Denna kringverksamhet är i hög grad knuten till det land där fonden är etablerad. Ett ökat antal svenskregistrerade fonder skulle således kunna föra med sig ett ökat behov av tjänsteleverantörer i Sverige, varför denna kringverksamhet kan förväntas växa. Uppskattningsvis har en fond ett behov av cirka 0,3–0,4 anställda för kringtjänster, beroende på vilka stordriftsfördelar som finns och hur stor del av verksamheten som utkontrakteras. De arbetstillfällen som i förekommande fall etableras är högt kvalificerade tjänster. De företag som huvudsakligen påverkas av förslagen är som tidigare nämnts fondbolag och AIF-förvaltare. Förslagsställaren uppger att en etablering av cirka 100 investeringsbolag och 420 AIF-bolag skulle kunna medföra att efterfrågan totalt sett för kringtjänster stiger med motsvarande 150 till 200 nya anställda.

Regelrådet gör följande bedömning. Det uppges att möjligheten att utnyttja den nya lagstiftningen till en början kan medföra en ganska hög kostnad eftersom regelverket är nytt och omfattande. På sikt förväntas kostnaden dock inte bli högre än vad som i dag krävs för att etablera en fond här i landet. Det uppges vidare att kostnaderna med tiden kan förväntas

bli lägre om fler associationsrättsliga fonder etableras i Sverige. Det saknas dock en närmare beskrivning av vilka kostnader förslagen faktiskt kan komma att innebära. Enligt Regelrådets bedömning hade det varit behövt med åtminstone en tydligare kvalitativ beskrivning, möjligen med exempel och jämförelser med dagens regler för fondbolag. Regelrådet konstaterar att det finns närmare beskrivningar av kostnader för olika myndigheter, men att motsvarande redovisning saknas för företag. Det går också att utläsa att vissa kostnader för myndigheter ska finansieras genom avgifter, men det nämns inte något om storleken på avgifterna eller hur detta påverkar företag. Det framgår till exempel att företag behöver söka tillstånd hos Finansinspektionen, men det finns inte någon beskrivning av vilka kostnader detta är förknippat med för berörda företag. Sammantaget bedömer Regelrådet att kostnadsredovisningen är alltför otydlig.

Regelrådet bedömer att redovisningen av påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet är bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Förslagsställaren uppger att inom EU har den associationsrättsliga fondstrukturen kommit att bli dominerande och norm för UCITS-fonder. Det innebär att investerarens "due diligence"-process, underleverantörstjänster med mera är utformade med associationsrättsliga fonder som utgångspunkt. Den associationsrättsliga fondstrukturen, i synnerhet Luxemburgs SICAV, är välkänd hos investerare i såväl Sverige som i övriga världen. Det är därmed lättare att internationellt marknadsföra en associationsrättslig UCITS-fond än en kontraktsrättslig värdepappersfond. Såväl UCITS-fonder som alternativa investeringsfonder etableras i dag utomlands i syfte att kunna använda en associationsrättslig struktur med rörligt kapital. Samtidigt har Sverige en fondmarknad i framkant med ett högt deltagande bland de svenska hushållen. Med ett större utbud av associationsrättsliga fondstrukturer kan marknadsaktörerna själva välja den rättsliga struktur som passar deras fondverksamhet bäst. Variation och flexibilitet ger möjlighet att utefter investerarnas behov anpassa utbudet av olika fondtyper utifrån en planerad placeringsinriktning och tänkt investerargrupp. Genom införandet av en associationsrättslig fond i Sverige blir utbudet av fondstrukturer bredare, vilket innebär att fler fonder bedöms komma att förläggas till Sverige. Detta stärker den svenska fondmarknadens konkurrenskraft.

Förslagsställaren uppger dock att det finns vissa svårigheter vid bedömningen av konsekvenserna och att den finansiella sektorn är föränderlig och att en bedömning av den framtida utvecklingen är förenad med ett betydande mått av osäkerhet. Luxemburg och Irland har länge varit centrum för fonder baserat på att fondlagstiftningen i dessa länder erbjuder en hög flexibilitet, även sett till näringsrättsliga och skatterättsliga regler, vilka utredningen inte haft att utreda några motsvarigheter till. Det finns också en viss tröghet i att lämna en invand struktur. Det går därför inte att med säkerhet säga i vilken omfattning utländska fondbolag och AIF-förvaltare kommer att bilda fonder i Sverige som en följd av den föreslagna regleringen. I vart fall kan det förväntas ta ett antal år innan utredningens förslag får fullt genomslag.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att det huvudsakliga syftet med förslaget är att stärka den svenska fondmarknadens konkurrenskraft. Det finns beskrivningar av påverkan på konkurrensförhållandena både i Sverige och internationellt.

Regelrådet bedömer att redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Det finns ingen information om att förslaget förväntas påverka företagen i andra avseenden. Regelrådet bedömer att det inte finns något som uppenbart talar för att förslaget skulle medföra en påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet finner att avsaknaden av information om regleringens påverkan på företagen i andra avseenden är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Eltif-fonder förväntas enligt EU-kommissionen ha positiva indirekta effekter för finansieringen av små och framför allt medelstora företag och långsiktiga projekt som bidrar till miljömässiga eller sociala mål som till exempel ren energi. Det faktum att svenska fondförvaltare ges möjlighet att etablera Eltif-fonder i Sverige kan förväntas ha en positiv påverkan på investeringar i svenska företag. Visserligen kan en svensk fondförvaltare i dag etablera sådana fonder i andra länder, och i dessa fonder förvalta svenska tillgångar, men mot bakgrund av de kostnader en etablering i andra länder för med sig, kan emellertid små och medelstora fondförvaltare av affärsmässiga skäl behöva avstå från detta. En Eltif-fond som etableras i Sverige kan naturligtvis innehålla såväl svenska som utländska tillgångar. Förslagsställaren menar att eftersom svenska förvaltare ofta har specialkompetens vad gäller den lokala marknaden medför en ökning av antalet svenska förvaltare som kan etablera Eltif-fonder sannolikt också en ökning av investeringar i små och medelstora företag i landet.

Regelrådet gör följande bedömning. Såvitt Regelrådet kan utläsa finns det ingen särskild information om ifall förslagsställaren tagit några särskilda hänsyn till små företag vid utformningen av reglerna. Förslaget tycks dock kunna medföra positiva effekter för små och medelstora företag, varför avsaknaden av en sådan beskrivning kan tolereras.

Regelrådet bedömer att redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är godtagbar.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 15 april 2026.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Kjellström

Anna-Lena Bohm

Ordförande

Katarina Kjellström

Föredragande